

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Тина Николаева Георгиева**,
Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски”
Катедра Нова и съвременна история

на дисертационния труд на **Стефан Петров Петров**
за присъждане на образователна степен „доктор“,
Софийски Университет „Св. Климент Охридски“

на тема:

Руската империя и антивоенните движения в годините на Първата световна война

Избраната от Стефан Петров тема за дисертационен труд придоби допълнителна актуалност на фона на започналата преди месеци война в Украйна. За съжаление военният конфликт направи невъзможно използването на руските архиви, които биха хвърлили допълнителна светлина върху антивоенната активност в Руската империя през Първата световна война. Позитивен факт е стремежът на докторанта да компенсира тази принудителна липса с данни от българските архиви по темата.

Работата се състои от увод, три глави, заключение и библиография (111 заглавия на български, руски и английски език), в общ обем 348 стр.

Структурата на дисертацията е логична и добре обоснована от Стефан Петров. Първата глава представя факторите, допринесли за появата на антивоенните настроения сред руското общество в годините на голямата война. Втора глава анализира корените на руския пацифизъм и различните обществени кръгове, споделящи неговите идеи. Особено внимание тук е отделено на антивоенните възгледи на левите движения в Руската империя

(социал-революционери, меншевики, болшевики, анархисти), на еволюцията, които претърпяват техните позиции след началото на войната и на вътрешните противоречия, които раздират така наречената „радикална опозиция“. Стефан Петров задълбочено и в сравнителен план излага различните подходи към войната на отделните леви партии; тезата му за наличието на пряка връзка между заявените през войната позиции и промяната в популярността на различните радикални движения в империята звучи добре аргументирано. Изследвано е и участието на руските социалисти в опитите за консолидация на европейската левица. Тук Стефан Петров демонстрира както добро познаване на изследваните проблеми, така и умение да анализира процесите, протичащи в руското общество през посочения период .

Третата глава е посветена на различните антивоенни прояви, които се наблюдават в тила и на фронта. Проследена е динамиката в развитието на антивоенните нагласи; причините, провокирали рязкото нарастване на съпротивата сред войната. Работата завършва с избухването на Февруарската революция през 1917 г., която авторът счита за кулминация на антивоенното движение в Руската империя.

Задълбочено и с добро историографско познаване на теата, Стефан Петров излага развитието на антивоенното движение в Русия, разглеждано от него като стъпка към огромната трансформация, която предстои на преживеее обществото. Той успява да нарисова убедителна картина на руската държава в годините на световната война; да представи бързо променящите се обществени нагласи и проблемите, които превръщат антивоенната активност в съществен елемент от очертаващата се катастрофа.

Критични бележки

Част от оценките, направени от Стефан Петров, звучат твърде крайно: такова според мен е определянето на оборонческото движение сред есерите като „предателство“ към идеите – особено като се има предвид, че същата промяна протича сред голяма част от европейските леви партии. Пресилено е мнението, че руският либерален пацифизъм преръпява политически банкрут (с. 246), както е спорно, че болшевиките се очертават като „най-ярка организация и на европейски ниво“ (с. 245).

Заклучение.

Въпреки направените бележки считам, че дисертационният труд е написан професионално, с добро познаване на изследваните проблеми. Актуалността на темата позволява работата по нея да продължи и в бъдеще, което е и моята препоръка към автора.

Професионалната активност на докторанта е на добро ниво. Стефан Петров има участие в осем национални и международни научни форуми по теми от дисертационния му труд, и публикации, анализиращи различни аспекти на изследваната от него проблематика.

Докторантът Стефан Петров притежава необходимата професионална квалификация, представеният от него дисертационен труд отговаря на изискванията за изследователски докторантски труд със съответните приноси и авторски поглед върху изследвания проблем. Всичко това ми дава основание да препоръчам на уважаемото научно жури да гласуват на Стефан Петров образователната и научна степен „доктор”.

21 януари 2023 г.

Доц. д-р Тина Георгиева